

Lucie HESOUNOVÁ, *Urbář fary Horažďovice z roku 1773*, České Budějovice 2007 (bakalářská práce Ústavu archivnictví a PVH Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 75 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Pomocné vědy historické nabízejí celou škálu možností ke studiu i ke zpracování písemných pramenů. Za jednu z nejsložitějších a nejnáročnějších je všeobecně považována práce diplomatická a editorská. Ediční zpracování písemných dokumentů diplomaticko-správní povahy předpokládá nejen výborné paleografické dovednosti a dobrou znalost platných edičních zásad, teoretickou a faktografickou průpravu, ale především jazykové vybavení. Edice cizojazyčných historických textů, ať již latinských nebo německých, s sebou mohou nést řadu úskalí i pro zkušeného badatele. Právě takovýto přístup k prameni urbaniálního charakteru, vzniklému v prostředí církevní správy v posledních desetiletích 18. století, si zvolila Lucie Hesounová ve své bakalářské práci. Jejím úkolem bylo ediční zpracování dvou dochovaných textů urbáře horažďovické fary z roku 1773 a jejich kritický rozbor z hlediska diplomatického a obsahového. Tento úkol, s nímž se vyrovnala vcelku dobře, byl komplikován skutečností, že v současné naší (i cizí) odborné diplomatické literatuře je bádání o novověkých urbářích i jim příbuzných písemnostech doposud v plenkách.

Je třeba velmi kladně hodnotit zejména výsledek ediční práce Lucie Hesounové, která je velmi zdařilá. Ačkoliv se v obou případech jednalo o jazykově německé prameny, z hlediska práce s oběma texty, jejich transliterace, ediční techniky i doprovodného aparátu není edici v podstatě co vytknout. V ediční poznámce je vysvětleno, co znamenají jednotlivé použité typy písma. Je pravda, že volba stylů byla poněkud nešťastná, neboť se od sebe liší tak málo, že je vcelku snadné změnu písma v edici přehlédnout. Co naopak v ediční poznámce postrádám, je označení typu edice. Předpokládám proto, že se jedná o edici vědeckou. Z tohoto úhlu pohledu bych chtěla autorce předložit některá svá doporučení, která by jí mohla usnadnit případné pokračování v práci, o němž, jak doufám, uvažuje.

II. kapitola o farách v 18. století ve mně bohužel vyvolává dojem, že autorka ne vždy přesně pochopila obsah studovaných děl o církevní správě v pobělohorském a zejména v tereziánsko-josefinském období. Určitě by bylo na místě vyjadřovat se k některým zásadním otázkám, jako bylo na příklad ustanovování duchovních k farám nebo typy kaplanských prebend, pregnančněji. Nepřesnost ve vyjadřování poněkud kazí celkový dobrý dojem z precízně zpracované edice. Některé závěry autorky o struktuře farářských příjmů nejsou zcela přesné, neboť pomíjí na příklad existenci deputátů i tzv. milostí (jednorázových darů vrchnosti na přilepšenou) i různost druhů nadačních darů podle charakteru nadace (mešní, modlitební, dobročinná, účelová atp.). Ani popsání výdajové stránky neodpovídá patrně skutečnosti beze zbytku. Naznačuje to na příklad pasáž o hospodaření horažďovické fary, v níž byla poněkud zkreslena role patronátu a takřka úplně opominuta role obce věřících. Tyto případy však nepovažuji za chyby, ale spíše za nezkušenost s tímto pro začátečníka zápludným materiálem. Škoda jen, že se autorka nepokusila svůj náhled na hospodaření více opřít o průzkum kostelního účtu, který hned vzápětí rozebírá zevrubně a navíc velmi zdařile (!).

Jen poznámku k soupisu farářů, pro jehož doplnění existuje velmi jednoduchý postup a tím je využití tištěných katalogů kléru, které jsou v NA Praha ve fondu APA, v němž Lucie Hesounová dle vlastního prohlášení bádala, dochovány v kompletní řadě od roku 1741 až do počátku 20. století pod inventárními čísly 2468 až 2600. Samozřejmě po Lucii Hesounové

nežádám, aby je prostudovala v rámci práce na urbáři. Působilo by však dobrým dojmem, kdyby na tuto možnost byla alespoň upozornila v poznámce.

IV. kapitola přináší precízní kodikologický rozbor, v němž bylo hodnocení urbáře jako diplomaticko-správní kategorie písemností poněkud upozaděno ve prospěch paleografického hodnocení písma a rozboru písářských rukou.

U klasifikace vesnic Babína, Veřechova, Krejnic a Kejnic a poddanských povinností, které z nich plynuly, v V. kapitole práce mi z textu nebylo zcela jasné, jestli šlo skutečně o vsi farní anebo o vsi zádušní, což je značný rozdíl. Bohužel tomuto chápání nahrává mapa v příloze, která by svědčila spíše o druhé eventualitě. Myslím, že by při obhajobě tuto skutečnost mohla autorka blíže vysvětlit.

Práci Lucie Hesounové doplňují velmi vhodně zvolené a dobře zpracované přílohy, z nichž zejména edice a přehledové tabulky by jistě zasloužily publikování.

Bakalářskou práci Lucie Hesounové považuji za zdařilou, proto ji doporučuji k obhajobě a vzhledem k jejím nesporným, zejména edičním, kvalitám ji navrhuji ohodnotit stupněm v ý b o r n ě .

Pelhřimov 21. května 2007

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.

martinkova